



श्रीअन्तु प्रकाशन (प्रा.)लि.

# पूर्वाञ्चल

Purwanchal National Daily

कस्तुरीको बिनासहित  
पूर्वसिपाही पक्राउ

भापा, माघ २७। कस्तुरी मृगको बिनासहित एक पूर्व सिपाहीसहित दुईजना पक्राउ परेका छन्। पक्राउ पर्नेमा नुवाकोटको विदुर नगरपालिका-२का सरोज परिवार र बैतडीको पाटन नगरपालिका-१का जीतेन्द्रबहादुर चन्द छन्। उपत्यका अपराध अनुसन्धान कार्यालयले टेकूको टोलीले मंगलवार उनीहरूलाई पक्राउ गरेको हो। परिवार नेपाली सेनाका अवकाशप्राप्त सिपाही रहेको कार्यालयका एसएसपी सन्तोष खड्काले जानकारी दिए। उनका अनुसार, चन्द (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## जेन-जी आन्दोलनमा साढे ८४ अर्बको भौतिक क्षति



भापा, माघ २७। भदौ २२ र २४ गतेको जेन-जी आन्दोलन तत्कालीन राजनीतिक असन्तुष्टिको अभिव्यक्ति मात्र रहेन, यसले राज्यको शासन प्रणाली, अर्थतन्त्र र सामाजिक संरचनामा गहिरो धक्का दिएको छ। अर्थ मन्त्रालयले सार्वजनिक गरेको चालुआर्थिक वर्षको बजेट अर्धवार्षिक मूल्यांकन प्रतिवेदनले आन्दोलनका प्रभावलाई संख्यामा मात्र होइन, दीर्घकालीन जोखिमका रूपमा चित्रण गरेको छ। सरकारी तथ्यांक अनुसार दुई दिनको आन्दोलनले सार्वजनिक र निजी क्षेत्रको गरी ८४ अर्ब ४५ करोड ७७ लाख रुपैयाँ बराबरको भौतिक सम्पत्ति नष्ट गर्‍यो।

यो रकम नेपालको कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (जीडीपी)को १.३८ प्रतिशत र चालु वर्षको कूल बजेटको ४.३० प्रतिशत बराबर हो। छोटो समयमै यति ठूलो क्षतिले अर्थतन्त्रको संवेदनशीलता र आन्तरिक स्थायित्व कति कमजोर छ भन्ने देखाएको छ। आन्दोलनको प्रत्यक्ष मार राजश्व संकलन र आयातमा परेको छ। प्रतिवेदनले राजश्व संकलनमा संकूचन आएको, आयात प्रक्रिया अवरुद्ध भएको र वैदेशिक लगानीको वातावरणमा नकारात्मक संदेश गएको निष्कर्ष निकालेको छ। राजनीतिक अस्थिरता र हिंसात्मक गतिविधिले लगानीकर्ताको विश्वासमा पर्न सक्ने दीर्घकालीन

असरलाई यसले सतहमा ल्याएको छ। मानवीय क्षति भन्नु गम्भीर छ। आन्दोलनका क्रममा ७३ पुरुष र ४ महिला गरी ७७ जनाको मृत्यु भयो भने २ हजार ४ सय २९ जना घाइते भए। आर्थिक क्षतिभन्दा बाहिर यस्ता मानवीय क्षतिले सामाजिक सम्बन्ध, नागरिक-राज्य विश्वास र लोकतान्त्रिक अभ्यासमै प्रश्न खडा गर्‍यो।

कूल भौतिक क्षतिको ५३ प्रतिशत सार्वजनिक क्षेत्रले व्यहोर्नुपरेको छ। सार्वजनिक क्षतिमध्ये संधीय निकायको हिस्सा ६६ प्रतिशत र स्थानीय सरकारको २९.८ प्रतिशत छ। सरकारी भवन, सवारी साधन र नगद जिन्सीमाथि तोडफोड र लुटपाट हुनु राज्यको सम्पत्ति संरक्षण क्षमतामाथिको चुनौतिक रूपमा देखिन्छ। आन्दोलनले निजी क्षेत्र पनि अछुतो रहेन। ३३ अर्ब ५४ करोड ८७ लाख रुपैयाँ बराबरको निजी क्षतिमा निजी क्षेत्रको ५९ करोड ७९ लाख बराबरको र सर्वसाधारणको घर-परिवारतर्फ ६८ करोड ४० लाख रुपैयाँको नोक्सानी परेको छ। दलका कार्यालय तथा सामुदायिक संघ-संस्थाको ५९ करोड ७९ लाख बराबरको सम्पत्ति क्षति राजनीतिक गतिविधिको सामाजिक लागत कति महंगो पर्न सक्छ (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## मत माग्दै उम्मेदवार, बाटो खोज्दै मतदाता

इलाम, माघ २७। निर्वाचन नजिकिँदै जाँदा इलामका गाउँ-बस्तीमा उम्मेदवारको चहलपहल बढेको छ। तर, चुनावी सरगमी जति उम्मेदवारमा देखिन्छ, त्यति मतदातामा छैन। घरदैलोमा पुगेका उम्मेदवारलाई स्वागतको फूलमाला त पुरै जाओस, काम छोडेर कुरिदिने मतदाता भेटिन मुस्किल छ। कुनै समय उम्मेदवार आउँदा गाउँभरि चहलपहल हुन्थ्यो। आज भने उम्मेदवार स्वयम् मतदाताको ढोका ढकढक्याइरहेका छन्। मतदाताले भने उम्मेदवारका भाषणभन्दा बाटो, पुल र वर्षायाममा चल्ने सडक खोजिरहेका छन्।

सरकारले फागुन २९ गते प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचन घोषणा गरेसँगै उम्मेदवारको दौडधूप बढेको छ। निर्वाचन आयोग, दल र उम्मेदवार सक्रिय छन्। तर, इलामेली मतदातामा चुनावी उत्साह खासै देखिँदैन। पुराना दल र नेता प्रतिको वितुष्णा बढेको छ भने नयाँ अनुहारप्रति पनि पूर्ण विश्वास जम्न सकेको छैन।

वर्षौँदेखि जिताएर पठाइएका नेताले अपेक्षित विकास नगरेको गुनासो मतदाताको छ। अधिल्ला निर्वाचनमा गरिएका प्रतिवद्धता पूरा नहुनु नै आजको निराशाको मुख्य कारण बनेको उनीहरू बताउँछन्। बाचा धेरै सुन्ने भएँ, अब कागजमा लेखेर देखाउनुपर्छ- इलामका



नेपालटार-मंगलबारे सडक



दमक-रवि-चित्लापानी सडक

एक मतदाता भन्छन्। तर, कुनै पनि दल वा उम्मेदवारले ठोस लिखित प्रतिवद्धता सार्वजनिक गर्न सकेका छैनन्।

दुई निर्वाचन क्षेत्र रहेको इलाममा राजनीतिक चित्र पनि फरक छ। क्षेत्र नम्बर १मा यसपटक प्रतिनिधिसभामा यसअघि नजितेका, अधिकांश नयाँ अनुहार देखिएका छन्। क्षेत्र नम्बर २मा भने जितेका, हारेका र नयाँ सबै अनुहार चुनावी मैदानमा छन्।

जेन-जी पुस्ता नयाँ सोच र नयाँ पुस्ताको प्रतिनिधित्व खोजिरहेको छ भने पुराना पार्टी कार्यकर्ता भने आफ्नै दलको पक्षमा उभिएका छन्।

विकासको सवालमा इलाम क्षेत्र १ र २बीच तुलना हुने गरेको छ। तराईसँग जोडिने मेची राजमार्ग, पर्यटकीय चहलपहल र सडक पूर्वाधारका कारण क्षेत्र १ केही अघि देखिए पनि दुवै क्षेत्रमा सडक नै (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## मिक्सर मेसिन सफा गर्दा...

भापा, माघ २७। भापामा करेन्ट लागेर मंगलवार विहान एक व्यक्तिको मृत्यु भएको छ। विर्तामोड नगरपालिका-२ चारपाने दक्षिण लालमाटीमा रहेको ओमकार रेडिमेन्स कड्डिकट प्रालिमा काम गर्ने मजदुरको करेन्ट लागेर मृत्यु भएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय भापाका प्रहरी नायब उपरीक्षक खगेन्द्रबहादुर खड्काले जानकारी दिए। सोमवारराति करिब

११:३० बजे तिर मिक्सर मेसिन सफा गर्ने क्रममा शिवसताक्षी नगरपालिका-४ बस्ने २८ वर्षीय राजीव राजवंशीलाई करेन्ट लागेको थियो। प्रहरीका अनुसार मिक्सर मेसिन सफा गर्ने क्रममा मेसिनमा हिट्टी हान्दा अचानक करेन्ट सट भई गम्भीर घाइते भएका राजवंशीलाई उपचारका लागि वीएण्डसी अस्पताल विर्तामोड लगेरको (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## तामाकोशीमा बस खस्दा १२ यात्रुको मृत्यु

भापा, माघ २७। रामेछापको सदरमुकाम मन्थली नजिक बस दुर्घटना हुँदा मृत्यु भएकाको संख्या १२ पुगेको छ। मृतकको सनाखत हुन सकेको छैन। दुर्घटनामा बसका चालकसहित ८ जना घाइते भएको मन्थली अस्पतालका मेडिकल सुपरिटेन्डेन्ट डा. केशवसिंह धामीले जानकारी दिए। काठमाडौँबाट ओखलढुंगा जाँदै गरेको अरनिको यातायातको प्रदेश ०१-०१-००५



ख ९९७५ नम्बरको बस मन्थली नगरपालिका-६ मसानटारस्थित सडकबाट तामाकोशी नदीमा खसेको हो। प्रहरीका अनुसार नदीमा डुबेको बसबाट

यात्रुको उद्धार गरी उपचारका लागि विभिन्न अस्पताल लगेरको छ। रामेछापका प्रहरी नायब उपरीक्षक भोला भट्टले घाइतेको खुकौटस्थित शुभ जीवन अस्पताल, मन्थली अस्पताल र तामाकोशी अस्पतालमा उपचार भइरहेको जानकारी दिए। बस चालकलाई भने प्रहरीले नियन्त्रणमा लिएको छ। बाँकी यात्रुको अझै खोजी जारी रहेको प्रहरीले जनाएको छ।

## सुन व्यापारीको ६० लाख लुटपाटमा प्रहरी नै संलग्न

भापा, माघ २७। काठमाडौँमा व्याक्तिसँग सुन किन्दा व्यापारी विनोद लामादेको ६० लाख रुपैयाँ लुटपाट भएको छ। लुटपाटमा प्रहरीको समेत संलग्नता खुलेको छ। माघ १४ गते लामादेलाई विलसहितको सुन सस्तोमा बेच्ने भन्दै एउटा समूहले कीर्तिपुरमा बोलाएको

थियो। तर, पैसा लिएर सुन किन्न गएका उनलाई त्यो समूहले लुटपाट गरेर फारार भएको बताइएको छ। लुटपाटमा संलग्न व्याक्तिले आफू सीआईवीको प्रहरी रहेको बताएका थिए। तर, उनी सीआईवीमा नभए पनि प्रहरी भने रहेको खुलेको छ। काठमाडौँ उपत्यका (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## टाइब्रेकरमा पोखरालाई हराउँदै आर्मी सेमीमा



वित्तामोड, माघ २७। चारपट्टको विजेता त्रिभुवन आर्मी फुटबल क्लब भापाको विर्तामोडस्थित डोमालाल राजवंशी रंगशालामा जारी सालौँ एक्स्टिम भापा गोल्डकपको सेमीफाइनलमा प्रवेश गरेको छ। खेल अवधिभर आर्मीले लालिगुराँस एशोसिएशन पोखराको दबावको सामना गर्दै नतिजाका लागि टाइब्रेकरको सहारा लिनुपरेको थियो।

टाइब्रेकरमा पोखरालाई ४-२ गोल अन्तरले पराजित गर्दै आर्मीले सेमीफाइनलको यात्रा तय गरेको हो। आर्मीका लागि नवीन लामा, विक्रम तामाङ, जर्जिप्रिन्स कार्की र विकेश कृष्ण गोल गरे। खेलको प्लेयर अफ द म्याच विजेता टिम आर्मीका गोलकिपर विकेश कृष्ण घोषित भए। उनले नगद २५ हजार रुपैयाँ पुरस्कार पाए। बुधवारको खेल सशस्त्र प्रहरीको एपीएफ फुटबल क्लब र भुटानको रोयल थिम्पू क्लेजबीच हुनेछ।

प्रतियोगितामा टिकट काटेर खेल हेर्ने दर्शकमध्ये गोलाप्रथाबाट विर्तामोडका देवी कार्कीले ३२ इन्चको हिमस्टार एलइडी टीभी पाए। विर्तामोडको महेन्द्रल स्पोर्ट्स प्रत्येक दिन टिकट काटेर खेल हेर्ने दर्शकमध्येका एकजनालाई एक थान टोर्नोभजन उपलब्ध गराउँदै आएको महेन्द्र रत्नस्टोरका सञ्चालक प्रशान्त भण्डारीले

(बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## लोपोन्मुख रैथाने ज्ञान जोगाउने अभियान

भोजपुर, माघ २७। जनस्तरमा लोपोन्मुख बन्दै गएका परम्परागत (रैथाने) ज्ञान, सीप, परम्परा र संस्कृतिको संरक्षण, प्रवर्द्धन तथा पुस्तान्तरण गर्ने उद्देश्यले रामप्रसादलाई गाउँपालिकामा रैथाने ज्ञान महोत्सव' सम्पन्न भएको छ।

गाउँघरमा रहेका मौलिक ज्ञान र परम्परालाई संस्थागत गर्दै नयाँ पुस्तासम्म पुर्‍याउने लक्ष्यसहित पाँच दिनसम्म महोत्सव सञ्चालन गरिएको हो।

सरोकारवालाहरूको सहकार्यमा आयोजना गरिएको महोत्सवमा रैथाने ज्ञान, संस्कृति, शिक्षा, पर्यटन र सामाजिक चेतनासँग सम्बन्धित विविध कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका छन्। महोत्सवमार्फत स्थानीय पहिचानलाई बलियो बनाउने र समुदायभित्र रहेको ज्ञानलाई साभवा गर्ने प्रयास गरिएको आयोजकहरूको भनाइ छ। रैथाने ज्ञान महोत्सवका अवसरमा किरात संस्कृतिसँग जोडिएको साकेला शिलीसम्बन्धी प्रशिक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो। प्रशिक्षणमा स्थानीय युवा तथा सहभागीहरूले परम्परागत नृत्य, गीत र संस्कृतिको अभ्यास गरेका छन्। यसले युवा पुस्तामा आफ्नो मौलिक संस्कृतिप्रति चासो र गर्वको भावना विकास गर्न सहयोग पुगेको बताइएको छ।

त्यसैगरी, 'पर्यटनमा रैथाने स्वाद र स्वामिल्य' विषयमा पर्यटन क्षेत्रमा आवद्ध सचिन डोंगी, दिलकुमार राई र पावीहाङ राईबीच समूहगत



वहस कार्यक्रम गरिएको छ। छलफलमा वक्ताहरूले रैथाने खानपान, स्थानीय उत्पादन र सांस्कृतिक सम्पदालाई पर्यटनसँग जोड्दै रोजगारी र आर्थिक अवसर सृजना गर्न सकिने धारणा व्यक्त गरे। स्थानीय समुदायको स्वामिल्य र सहभागिताविना पर्यटन दिगो नहुनेमा उनीहरूले जोड दिए।

महोत्सव अन्तर्गत 'शिक्षामा स्वदेशी सपना' विषयमा गाउँपालिका अध्यक्ष थामबहादुर राई, सुर्य राई र रजत राईले समूहगत वहस गर्नुभएको छ। वहसमा स्थानीय आवश्यकताअनुसारको शिक्षा प्रणाली विकास, सीपमूलक शिक्षा र स्वदेशी सम्भावना सृजना गर्ने विषयमा गहन विचार विमर्श गरिएको छ।

त्यसैगरी, 'लोक रिफाइको राजनीति' विषयमा रिफन रानामगर, यजस्वी राई र प्रकाश राईबीच समूहगत वहस गरिएको छ। रैथाने मूल्य, मान्यता र संस्कृतिलाई नीति निर्माण तथा राजनीतिक अभ्याससँग कसरी जोड्न सकिन्छ भन्ने विषयमा केन्द्रित छलफल गरिएको कार्यक्रम संयोजक तयाजोड मिडिया एन्ड प्रोडक्सन प्रालिका प्रमुख राजन राईले जानकारी दिए। उनका अनुसार विभिन्न क्षेत्रका विज्ञ, संस्कृतिकर्मी र स्थानीय अगुवाहरूलाई एउटै थलोमा भेला गरी रैथाने ज्ञानका विषयमा गहन छलफल गरिएको हो। गाउँपालिका अध्यक्ष थामबहादुर राईले रैथाने ज्ञान, सीप र संस्कृतिको संरक्षण गर्दै नयाँ (बाँकी अन्तिम पृष्ठमा)

## स्तन क्यान्सरका लक्षण

- स्तन वा काखीमुनि नदुख्ने गिर्खा वा गाँठो देखिनु,
  - स्तनको छालामा निलो नहुने घाउ आउनु,
  - स्तनको आकारमा परिवर्तन हुनु,
  - स्तनको छाला सुन्तलाको बोक्राजस्तो खसो हुनु।
  - स्तनको मुटोभिन्न जानु।
  - स्तनको मुटोबाट रगत वा पिप बग्नु,
  - स्तन दुख्नु वा सुनिनु,
- यस्ता कुनै पनि लक्षण देखिए चिकित्सकसँग तुरुन्तै परामर्श गरौं।



नेपाल सरकार  
विज्ञापन बोर्ड

## वरिष्ठ मृदु रोग विशेषज्ञ

**DR. RAJESH KUMAR PANJIYAR**  
MBBS, MD INTERNAL MEDICINE,  
DM CARDIOLOGY FAPSC (JAPAN)  
NMC NO.: 8021  
SENIOR CLINICAL & INTERVENTIONAL  
CARDIOLOGIST

CATH LAB Training (सहिद गंगालाल राष्ट्रिय हृदय केन्द्र, बाँसबारी, काठमाडौँ)  
प्रत्येक महिनाको तेस्रो शनिवार विराटनगरबाट

- उपचार हुने रोगहरू
- उच्च रक्तचाप (Blood Pressure), कोलेस्ट्रॉल
  - छाती दुख्ने, चक्कर आउने, धकान धेरै हुने
  - रानि सुन्दा वा हिड्दा सँगै फेन जाडो हुने
  - हात, खुट्टा सुनिने, घसिया धेरै आउने, हुकडुकी बढ्ने
  - मृदुको कानजोरी (Heart Failure)
  - हृदयघात (Heart Attack)
  - पुरानो मृदु रोग सन्ध्या समस्या
  - ECG र मृदुको मिडियो एक्सरे (ECHO) सेवा
  - मृदु सन्ध्या अपरेसन गरेको तथा पेल्वेक र राखेका विरामीहरू का सतिन विभिन्न परामर्श

**आर. आर. पोलिक्लिनिक**  
अन्नपूर्ण चोक, भद्रपुररोड (भद्रपुर बस स्टेण्डसँगै), बिर्तामोड-४, भापा  
०२३-५५११७४, ५८२०४५१७४





# युवा निर्णायक भएको निर्वाचन

## चर्चाको शिखरमा आएका

प्रतिनिधिसभा सदस्यको निर्वाचन आउन अब केही दिनमात्र बाँकी छ । यही निर्वाचनबाट देशले कार्यकारी र जनअनुमोदित प्रधानमन्त्री भएकाले सबै सचेत नागरिकको ध्यान यही निर्वाचनले खिचेको छ । देशका कूल एक सय पैसट्टी निर्वाचन क्षेत्रमा एकै दिन अर्थात् फागुन २९ गते हुने निर्वाचनका उम्मेदवारहरू आफ्नो-आफ्नो ढंगले मतदातालाई आफूतर्फ आकर्षित गर्न लागेका छन् । ती मध्ये भाषाको निर्वाचनको छुट्टै चर्चा, बहस र रौनक दिनहुँ बढ्दै गएको छ । प्रधानमन्त्री दावी गरेका दुई जना यही जिल्लाबाट अभि एउटै निर्वाचन क्षेत्रबाट उम्मेदवार भएका कारण क्षेत्र नं. ५ को चर्चा र रौनक सुन्न र हेर्न लायक बन्दै गएको छ ।

आफूलाई प्रधानमन्त्रीको दावेदार बनाएको रास्वपाका उम्मेदवार बालेन्द्र शाहको उम्मेदवारीले प्रतिष्पर्धी रहेको एमाले वृत्तमा तरंग पैदा गरेको छ र जसरी पनि बिरासत जोगाउनुपर्ने दवाब छ । तर, जेन-जी बिद्रोहपछिको युवा वर्गको चेतना र अग्रसरताले निरन्तर विजय प्राप्त गर्दै आएको उक्त क्षेत्र जिल्लामा मात्र होइन देशमै चासो र चर्चाको विषय बनेको छ । यद्यपि उनीहरू बाहेकका पुराना र नयाँ दलका उम्मेदवार पनि विजयको लक्ष्यका साथ मतदातासँग भेटघाट गरिरहेका छन् । त्यसबाहेकको दोस्रो चर्चाको क्षेत्र भाषा २ पनि चासोको क्षेत्र भएको छ । एउटै कार्यकालमा प्रतिनिधिसभाको सभामुख र उपसभामुख देवराज धिमिरे र इन्दिरा राना मगरको उम्मेदवारीले पनि देशकै ध्यान तानेको छ । यी दुबै हस्ती अर्थात् प्रधानमन्त्री भइसकेका ओली र सभामुख धिमिरसँग प्रतिष्पर्धा गर्ने दुबै पात्र अर्थात् बालेन र इन्दिरा अन्तर्राष्ट्रिय जगतमा समेत सम्मानित व्यक्तित्व हुन् ।

यसपटकको निर्वाचनको रमाइलो पक्ष भनेको आफ्नै बलमा प्रतिष्पर्धा गर्नु हो । विगतमा कहिले तालमेल र कहिले गठबन्धन गरेर पनि स्थिर सरकार सञ्चालन गर्न नसकेका दलहरू जेन-जी बिद्रोहपछि भन्नै कमजोर देखिएका छन् । यद्यपि गठबन्धन प्रति असन्तुष्ट दलका कार्यकर्ताहरूले यसपटक स्वतन्त्र ढंगले मतदान गर्ने अवसर प्राप्त भएको छ । अनि पनि नयाँ पात्र र दल प्रतिको बढ्दो अनुराग र आकर्षणले पुराना दलहरूलाई निर्वाचनका प्रतिष्पर्धी फलामको च्युरा बन्ने देखिन्छ । यस्तोमा दलहरूले आफ्नो विजय सुनिश्चित गर्न आत्मसमीक्षासहित आत्मआलोचना गर्नेपर्छ । त्यसबाहेक कांग्रेस, राप्रपा लगायत नयाँ दलका प्रतिष्पर्धी पनि आत्मविश्वासका साथ मैदानमा छन् । विजय उसैको हुन्छ जसले संयम, सहिष्णु, हार्दिक भएर मतदाताको मन पनि जिच्छ ।



शीतलप्रसाद महतो

कुनै पनि मुलुकको युवाशक्ति त्यहाँको दिगो आर्थिक विकास र समृद्धिका लागि मेरुदण्ड मानिन्छ । युवा भन्ने बित्तिकै विद्यमान चुनौतीलाई सहजै बहन गर्न सक्ने अँट, जोस, जाँगर, साहस, क्षमता, धैर्यता, सिर्जनशीलता र उच्च आत्मविश्वासका साथ जिम्मेवार भएर मुलुक निर्माणका लागि योगदान दिइसकेको जनशक्तिको छवि आउँछ । जल्दोबल्दो ऊर्जा, सौर्य र शक्तिको प्रतीकका रूपमा रहेका युवा शक्तिसँग समाज र मुलुकको रूपान्तरण गर्न सक्ने क्षमता हुन्छ । तर, नेपालका युवा शक्ति राजनीतिक अस्थिरता, रोजगारीका क्षेत्रहरूको सीमितता तथा गुणस्तरिय, सीपमूलक र आत्मनिर्भरमुखी शिक्षाका कमीका कारण अति पीडित छन् । फलस्वरूप समासामर्थिक राजनीति गहिरो पुनःसंरचनाको चरणमा प्रवेश गरिरहेको सङ्केत पछिल्ला महिनाहरूमा स्पष्ट देखिन्छ । सडक आन्दोलन, सामाजिक सञ्जालमा व्यापक बहस र राज्यप्रतिको खुला असन्तुष्टिले वर्तमान राजनीतिक संरचना माथि गम्भीर प्रश्न उठेका छन् । विगत चार दशकदेखिको चरम दुःख र यो मुलुकको दिशाहीनतालाई चिर्न जेन-जीले गरेको विद्रोहलाई अहिले युवावर्ग मार्फत सम्बोधन गर्न खोजिँदैछ । आगामी फागुन २९ गते हुने प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचनमा युवापुस्ताको भूमिका राजनीतिक बहसको केन्द्रमा छ ।

मुलुकको राजनीतिक दलका लागि सबैभन्दा ठूलो चुनौती यै युवालाई विव्यक्त पार्नु हो । विगतमा निर्वाचनमा युवाको सहभागिता अपेक्षाकृत कम रहेको तथ्य स्मरणगोचर छ । 'सबै दल उसै' भन्ने निराशाजन्य सोचका कारण धेरै युवा मतदाता निर्वाचन प्रक्रियाबाट टाढा रहेका थिए । तर, गत भदौ २३ र २४ को जेनजी आन्दोलनले देखाएको चेतना र सक्रियताले अहिले यो धारणामा परिवर्तन हुँदै गएको देखिन्छ । यो आन्दोलनले युवाले अब धौन बस्ने होइन, निर्णय प्रक्रियामा हस्तक्षेप गर्न सक्ने देखाएक छन् । फलस्वरूप पछिल्लो समय राजनीतिको गति र प्रक्रियामा युवा वर्ग निर्णायक भएका देखिएका छन् । युवाले के चाहेछन् भन्ने चर्चा बिना कुनै पनि बहसले पूर्णता नपाउने स्थिति उत्पन्न भएको छ । राजनीतिमा युवाको संलग्नता बढ्नुपर्छ भन्ने आवाज बलियो बन्दै गएको कारण यसअघि दलीय राजनीतिबाट टाढा रहेको ठूलो समूह राजनीतिको केन्द्रमा आइपुगेका छन् । त्यसको प्रभाव दलहरूले दिएको उम्मेदवारीमा समेत परेको छ । उनीहरूले युवा उम्मेदवारलाई प्राथमिकता दिएको पनि देखिन्छ । तर पनि, युवा उमेर समूहको जनसंख्या र उम्मेदवारबीच सन्तुलन कायम हुन सकेको छैन ।

नेपाल सरकारले १६ देखि ४० वर्ष र संयुक्त राष्ट्रसङ्घले १५ देखि ३६ वर्षको जनशक्तिलाई युवा मानेको छ । २०६८ सालको जनगणना अनुसार नेपालमा कुल जनसंख्याको ४०.३५ प्रतिशत रहेको युवाको हिस्सा २०७८ सालमा बढेर ४२.५६ प्रतिशत पुगेको हो । राष्ट्रिय निर्वाचन आयोगका अनुसार प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचनका लागि कुल मतदाता एक करोड ८९ लाख तीन हजार छ सय ८९ कायम भएको छ । मतदाताको संख्यामा पनि युवाकै बाहुल्यता देखिन्छ । कुल मतदाता मध्ये १८ देखि ४० वर्ष उमेर समूहका मतदाता ५२ प्रतिशत छन् । यद्यपि युवा ६६ वर्षदेखि मानिए पनि सविधानले १८ वर्ष पुगेकालाई मात्र मतदान अधिकार दिएको छ । परिवर्तन र विकासका संवाहक, उन्नतिको आधारशिला तथा मुलुकको दिगो विकास र समृद्धिका प्रमुख स्रोत र साधनसमेत रहेका युवा मतदाताको प्रभावलाई अस्वीकार गर्न सकिँदैन ।

यस वर्षको प्रतिनिधिसभा सदस्य निर्वाचनमा प्रत्यक्षतर्फ तीन हजार चार सय छ जनाले उम्मेदवारी दिएका छन् । ती मध्ये १८ देखि ४० वर्ष उमेर समूहका उम्मेदवार ३१ प्रतिशत मात्र रहेका छन् । त्यस्तै निर्वाचनमा उम्मेदवारी दिएका मध्ये ३६ देखि ५० वर्षको वर्चस्व देखिन्छ । कुल उम्मेदवार मध्ये ४६.२१ प्रतिशत यो उमेर समूहका



छन् । त्यस्तै २५ देखि ३५ वर्ष समूहका १६.७३ प्रतिशत, ५१ देखि ६५ वर्ष उमेर समूहका ३१.२९ प्रतिशत र ६५ वर्षभन्दा माथिका ५.७७ प्रतिशत उम्मेदवार छन् । जेन-जी आन्दोलनपछि विशेषगरी २५ देखि ३५ वर्ष उमेर समूहका युवा उम्मेदवारको संख्या बढ्ने अपेक्षा गरिएको थियो । तर, त्यस्तो देखिएन । यसबाट प्रमुख राजनीतिक दलहरूमा राजनीतिक स्थान बनाइसकेका नेताहरूले नै उम्मेदवार बन्नका लागि अवसर पाएको देखिन्छ । दलहरूले नयाँ पुस्तालाई उम्मेदवार बनाउन र नयाँ पुस्ता स्वयम्ले पनि आफ्नै उम्मेदवार बन्नका लागि पहल नलिएको पनि देखिन्छ ।

समग्रमा, २५ देखि ५० वर्ष उमेर समूहका उम्मेदवारको संख्या करिब ६३ प्रतिशत रहेको छ । यो तथ्याङ्कलाई उत्साहजनक मानिए पनि तल्लो उमेर समूहको उम्मेदवारी भने खासै हुन सकेको छैन । जेनजी आन्दोलनको मुख्य मागमध्ये राजनीतिमा पुस्तान्तरण पनि एक थियो । त्यसैले दलहरूले कुन-कुन उमेर समूहका उम्मेदवार उठाए भने सबैको चासोको विषय हो । तर उम्मेदवारको सूची हेर्दा भने पाका उमेरकै उम्मेदवारको बाहुल्य भएको देखिन्छ । विशेषगरी नेपाली कांग्रेस, नेकपा एमाले र नेपाली कम्युनिष्ट पार्टी (नेकपा) जस्ता मुख्य दलहरूले टिकट वितरण गर्दा पाका उमेरका उम्मेदवारलाई नै प्राथमिकता दिएको निर्वाचन आयोगको तथ्याङ्कले पुष्टि हुन्छ ।

काँग्रेस, एमाले र नेकपामा ४० वर्षमुनिका उम्मेदवारको उपस्थिति अत्यन्त न्यून रहेको छ । एक एक ६५ निर्वाचन क्षेत्र मध्ये काँग्रेसले ४० वर्षमुनिका सात जनालाई मात्रै चुनावी मैदानमा उम्मेदवार बनाएको छ । काँग्रेसबाट उम्मेदवार बनेकामध्ये सबैभन्दा कान्छो ३२ वर्षीय योगेश गौचन थकाली हुनुहुन्छ । उहाँले मुस्ताङबाट प्रतिनिधिसभा सदस्यका लागि उम्मेदवारी दिनुभएको छ । त्यस्तै, काठमाडौँ-४ बाट ३३ वर्षीय सचिन निम्बसेनाले उम्मेदवारी दिनुभएको छ । काँग्रेसका १६५ उम्मेदवारमध्ये भन्डै एक तिहाइ अर्थात् ५५ जना उम्मेदवार ६० वर्षभन्दा बढी उमेर समूहका छन् । काँग्रेसबाट सबैभन्दा पाका उम्मेदवार ७७ वर्षीय टेकप्रसाद गुरुङ हुनुहुन्छ । उहाँले चितवन-३ बाट उम्मेदवारी दिनुभएको छ । निर्वाचन आयोगका अनुसार काँग्रेसमा ४० देखि ५० वर्ष उमेर समूहका उम्मेदवार ३२ जना रहेको छ भने ५० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका ७१ जना उम्मेदवार रहेको छ ।

यसैगरी नेकपा एमालेको अवस्था पनि करिब त्यस्तै रहेको देखिन्छ । एमालेका एक सय ६४ उम्मेदवार मध्ये करिब ३३ प्रतिशत अर्थात् ५४ जना ६० वर्षभन्दा माथि उमेर समूहका छन् । एमालेका उम्मेदवार मध्ये सबैभन्दा जेठो उमेरका उम्मेदवार ७८ वर्षीय जालिम मिर्छा मंसुरीले पर्सा-४ बाट उम्मेदवारी दिनुभएको छ । एमालेमा २७ वर्षीय अमनिसकुमार यादव सबैभन्दा कान्छो उम्मेदवार हुनुहुन्छ । उहाँ सर्लाही-४ बाट उम्मेदवारी दिनुभएको छ । एमालेको उम्मेदवारी सूचीमा ४० वर्षमुनिका १२ जना मात्रै हुनुहुन्छ । त्यस्तै ४० देखि ५० वर्ष उमेर समूहका उम्मेदवार ३२ जना र ५० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका उम्मेदवार ६६ जना रहनुभएको छ ।

यस्तै, नेकपाका १६४ उम्मेदवार मध्ये ४० वर्षमुनिका १३ जना मात्र हुनुहुन्छ । सो पार्टीका सबैभन्दा कान्छो उम्मेदवार २७ वर्षीय अजय कुशवाहा बारा-४ बाट उम्मेदवारी दिनुभएको छ । बाँकी उम्मेदवार ४० वर्षभन्दा माथि उमेर समूहका हुनुहुन्छ । नेकपामा ३९ जना उम्मेदवार ६० वर्ष नाघेका हुनुहुन्छ । तीमध्ये सर्लाही-२ बाट ८८ वर्षीय महिन्द्रयाय यादव सबैभन्दा पाका उम्मेदवार हुनुहुन्छ । त्यस्तै जसपा नेपालका १४ उम्मेदवारमध्ये ११ जना ४० वर्षमुनिका हुनुहुन्छ भने ४० देखि ५० वर्ष उमेर समूहका

३९ जना र ५० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका २७ जना उम्मेदवार चुनावी प्रतिस्पर्धामा हुनुहुन्छ । जसपामा १७ जना उम्मेदवार ६० वर्षभन्दा माथि उमेर समूहका हुनुहुन्छ । राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी (रास्वपा)सहितका नयाँ राजनीतिक दलले युवालाई उल्लेख्य स्थान दिएको छ । रास्वपाका एक सय ६३ उम्मेदवार मध्ये भन्डै ४० प्रतिशत अर्थात् ६५ जना उम्मेदवार ४० वर्षमुनिका हुनुहुन्छ भने ५३ जना ३० देखि ४० वर्ष उमेर समूहका हुनुहुन्छ । निर्वाचन आयोगका अनुसार रास्वपाका ५० जना उम्मेदवार ४० देखि ५० वर्ष उमेर समूहका हुनुहुन्छ छन् । त्यस्तै ४६ जना उम्मेदवार ५० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका हुनुहुन्छ । रास्वपामा ६० वर्षमाथि तीन जना मात्रै उम्मेदवार हुनुहुन्छ । यस्तै उज्यालो नेपाल पार्टीका कुल १०५ उम्मेदवार मध्ये ४० जना ४० वर्षभन्दा कम उमेर समूहका हुनुहुन्छ । निर्वाचन आयोगका अनुसार उज्यालो नेपालमा २९ जना उम्मेदवार ४० देखि ५० वर्ष उमेर समूहका हुनुहुन्छ भने ५० देखि ६० वर्ष उमेर समूहका २७ जना उम्मेदवार हुनुहुन्छ । यो पार्टीका नौ जना उम्मेदवार मात्रै ६० वर्षमाथिका हुनुहुन्छ । त्यस्तै श्रम संस्कृति पार्टीका कुल एक सय नौ जना उम्मेदवार मध्ये ३५ जना ४० वर्षभन्दा कम उमेरका हुनुहुन्छ । सो पार्टीबाट सबैभन्दा कान्छो उम्मेदवार २६ वर्षीय पङ्कजकुमार ठाकुरले सिरहा-४ बाट उम्मेदवारी दिनुभएको छ । सो पार्टीमा छ जना मात्रै ६० वर्षमाथिका उम्मेदवार हुनुहुन्छ । बर्दिया-२ बाट उम्मेदवारी दिनुभएका ७४ वर्षीय मानबहादुर वैराग सो पार्टीका सबैभन्दा ज्येष्ठ उम्मेदवार हुनुहुन्छ ।

वास्तवमा युवाको सक्रियता लोकतन्त्रका लागि सकारात्मक सङ्केत हो । निर्वाचनलाई केवल सत्ता हस्तान्तरणको प्रक्रिया मात्र नभई युवाको बढ्दो राजनीतिक चेतना पनि हो । विगतमा राजनीतिक उदासीनताको आरोप खेप्दै आएको युवा वर्ग आज नीति, नेतृत्व र प्रणाली माथि प्रश्न उठाउन अग्रपङ्क्तिमा देखिन थालेका छन् । यही परिवर्तन आसन्न प्रतिनिधिसभा निर्वाचनको सबैभन्दा निर्णायक तत्व बन्ने सङ्केत गरेको हो । आसन्न निर्वाचनको अर्को महत्वपूर्ण पक्ष डिजिटल राजनीति पनि हो । नेपालमा इन्टरनेट पहुँच ७० प्रतिशतभन्दा बढी पुगेको छ भने सामाजिक सञ्जाल प्रयोगकर्तामध्ये बहुसंख्यक युवा नै छन् । टिकटक, फेसबुक, युट्युब र एक्स (ट्विटर) अहिले केवल मनोरञ्जनका माध्यम होइन, राजनीतिक विमर्शका मुख्य प्लेटफर्म पनि बनेका छन् । यसले परम्परागत चुनावी अभियानको स्वरूप नै परिवर्तन गरिदिएको छ । टूला सभा, पोस्टर र नाराभन्दा छोट्टा भिडियो, तथ्यको जोर्न, विगतको अभिलेख र सार्वजनिक बहस प्रभावकारी बन्दै गएका छन् ।

जेन-जी मतदाताले उम्मेदवारको इतिहास, व्यवहार र विश्वसनीयतालाई 'डिजिटल' माध्यमबाट सजिलै मूल्याङ्कन गरिरहेका छन् । यसले चुनावी राजनीतिमा पारदर्शिता बढाएको छ, तर दलहरूका लागि चुनौती पनि थपेको छ । अहिले नेतृत्वमा उदाउन खोज्नेले युवा पुस्ताको सपनालाई आर्थिक दृष्टिकोणबाट सम्बोधन गर्न सक्नुपर्छ । त्यो भनेको यो मुलुकमा उत्पादन बढाउनुपर्छ । टूला-टूला उद्योगको स्थापनाका लागि सरकार र राजनीतिक नेतृत्वले उत्प्रेरणात्मक, निश्चर्यात्मक र अभिभावकीय भूमिका खेल्नुपर्नेमा त्यसो हुन सकेको छैन । युवा शक्ति नै राष्ट्रको आधारस्तम्भ भएकाले यो शक्तिलाई सही दिशामा सदुपयोग गरेमा मात्र युवा पलायन रोक्नो मुलुकलाई समृद्धितर्फ ढोन्ड्याउन सकिन्छ । यसका साथै समृद्धिमैत्री आधुनिक प्रविधिसँग आत्मसात् गर्ने नौलो

अध्ययकोषले भविष्यमा सामाजिक सेवामा महत्वपूर्ण योगदान दिने विश्वास व्यक्त गरे । कार्यक्रमको सञ्चालन वीरता जेसीजका महासचिव सुवास त्रिखलीले गरेका थिए भने कार्यकारी उपाध्यक्ष प्रज्वल विमलीले धन्यवाद ज्ञापन गरेका थिए । वीरता जेसीजले स्थापना गरेको उक्त अध्ययकोषबाट आगामी दिनमा शिक्षा, स्वास्थ्य समावेशित तथ्या विज्ञान वर्गको सहयोगमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना रहेको जनाएको छ ।

## वीरता जेसीजद्वारा अध्ययकोष स्थापना

विर्तामोड, माघ २७ । वीरता जेसीज विर्तामोडले मानवताको सेवामा समर्पित रहने उद्देश्यसहित अध्ययकोष स्थापना गरेको छ ।

स्थापनाका लागि पूर्व अध्यक्ष चौधरीले प्रारम्भिक रूपमा ११ हजार रुपैयाँ सहयोग प्रदान गरेका छन् । चौधरी नेपाल जेसीजका पूर्व उपाध्यक्ष समेत हुन् । जन्मदिनलाई सामाजिक उत्तरदायित्वसँग जोड्दै गरिएको यो कार्यलाई वीरता जेसीजले सराहनीय कदमका रूपमा लिएको छ ।



कार्यक्रममा वीरता जेसीजका अध्यक्ष लोकचन्द्र श्रेष्ठ

(एलसी)को अध्यक्षतामा कार्यक्रम सम्पन्न भएको थियो । प्रमुख अतिथिका रूपमा विर्तामोड उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधि राजु न्यौपाने उपस्थित थिए भने कार्यक्रम संयोजकको भूमिका सुमन पोखरेलले निर्वाह गरेका थिए । कार्यक्रममा शुभकामना व्यक्त गर्दै वीरता जेसीजका पूर्व अध्यक्ष तथा नेपाल जेसीजका सल्लाहकार विशाल थापा, पूर्व अध्यक्ष प्रशान्त भण्डारी तथा महालक्ष्मी बचत तथा ऋण सहकारी संस्थाका अध्यक्ष देवेन्द्रकुमार सिंहले

अध्ययकोषले भविष्यमा सामाजिक सेवामा महत्वपूर्ण योगदान दिने विश्वास व्यक्त गरे । कार्यक्रमको सञ्चालन वीरता जेसीजका महासचिव सुवास त्रिखलीले गरेका थिए भने कार्यकारी उपाध्यक्ष प्रज्वल विमलीले धन्यवाद ज्ञापन गरेका थिए । वीरता जेसीजले स्थापना गरेको उक्त अध्ययकोषबाट आगामी दिनमा शिक्षा, स्वास्थ्य समावेशित तथ्या विज्ञान वर्गको सहयोगमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना रहेको जनाएको छ ।

**आजको राशिफल**

ज्यो. प. खेजप्रसाद पौडेल  
फोन: ९८५११५४६९९

गेष (बु. वे. चो. ला. लि. लु. ले. लो. आ) समय सामान्य रहेको छ, काम सफलता हुँदा मन खुशी रहला, स्वास्थ्यमा गडबडीको योग रहेको छ, खानपानमा विशेष ध्यान दिनुहोला ।  
बुध (इ. उ. ए. ओ. बा. बि. बु. बे. बो) समय फलदायी छ, चिन्ता तथा उपहार प्राप्तिको योग छ, आज अचानक छोटो दुरीको रोमान्टिक यात्रा हुनाले मन प्रशन्न रहने छ ।  
मिथुन (का. कि. कु. घ. ङ. छ. को. ह) तपाईंको मन शान्त र खुशी रहनेछ, लामो

समयदेखिको स्वास्थ्य समस्या हटेर जानेछ, खर्च बढ्नेछ ध्यान नसकेर मनमा चिन्ता होला ।  
कर्कट (हि. हु. हे. हो. डा. डि. डु. डो. डो) रचनात्मक काम शुरू गर्ने समय छ, पहिले गरिएको कामको हौशलाथप उर्जा मिल्नेछ, स्वास्थ्यले साय दिनेछ ।  
सिंह (मा. मि. मु. मे. मो. टा. टि. टु. टे) आफ्नाबाट खुशीको समाचार आउने योग रहेको छ, नयाँ अवसरका बाटाहरू खुल्नेछन्, स्वास्थ्यमा ध्यान दिनुहोला ।

कन्या (टो. प. पि. पु. ष. ण. ठ. पो) समय अनुकूल छ, मिष्टान्न भोजन मिल्नेछ ।  
छोटो दुरीको यात्रा हुनेछ, विपरीत लिइको सहयोग प्राप्त हुनेछ, मन प्रशन्न रहला ।  
तुला (र. रि. रू. रे. रो. ता. ति. तु. तो) समय सार्पक्षित छ, जुनसुकै काम गरे पनि सिद्ध भएर जाने योग छ, साथीभाइले पूर्ण सहयोग गर्नेछन्, मन प्रशन्न रहला ।  
बृश्चिक (तो. ना. नि. नु. नो. या. थि. यु) स्वास्थ्य प्रतिकूल बन्नेछ, मन शान्त रहने छ ।

छोटो दुरीको यात्रा हुने सम्भावना रहेको छ, खानपानमा विशेष ध्यान दिनुहोला ।  
धनु (ये. यो. म. मि. मु. घ. फा. ट. भो) श्रुत्य रहेका कामहरू सिद्ध हुने दिन आएको छ, उच्च अधिकारीबाट साय, सहयोग र हौशला मिलाउने मन हर्षित हुनेछ ।  
मकर (लो. ज. जि. खि. खु. खे. खो. गा. गि) उत्तरार्द्धपछि काम बन्ने योग छ, दिगो फाइदा हुने काम प्रारम्भ गर्ने समय छ, आफ्नो ललाभाश्रित अरूले दावी गर्न सक्दन् ।

कुम्भ (गु. गे. गो. सा. सि. सु. से. सो. दा) दिन मध्यम रहेको छ, बोलिबोली भएमा विशेष काम बन्ने योग आएको हुनाले बोलिमा विचार पुऱ्याउनुहोला, गुणाङ्गमा समस्या देखिन सक्छ, सतर्क रहनुहोला ।  
मीन (दि. दु. ध. धर. ज. दे. दो. व. वि) पराक्रम बढ्ने योग छ, दिगो फाइदा हुने कामहरूको शुरूवात हुनेछ, आयआर्जनको स्रोत बढ्ने छ, प्रेमको डोरो कसीलो भएर जाने योग रहेको छ ।

मिति २०८२/१०/२७ मंगलबारको

**सुनचाँदी मूल्य**

छापावाला सुन प्रति तोला रु. ३,०४,५००-

चाँदी प्रति तोला रु. ४,२४०-

